

Uloga očeva u odgoju i razvoju djeteta

Finzir, Martina

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:755952>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-04**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

MARTINA FINZIR
DIPLOMSKI RAD

ULOGA OČEVA U ODGOJU I RAZVOJU
DJETETA

Zagreb, rujan 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(Zagreb)

Predmet:

Psihologija roditeljstva

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: Martina Finzir

TEMA DIPLOMSKOG RADA: ULOGA OČEVA U ODGOJU I
RAZVOJU DJETETA

MENTOR: prof. dr. sc. Andreja Brajša-Žganec

Zagreb, rujan 2020.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. ODREĐENJE OBITELJI.....	3
2.1. Utjecaj obitelji.....	4
2.2. Obitelj i obiteljski odgoj u suvremenim uvjetima.....	4
3. RODITELJSTVO U POVIJESNOM I SUVREMENOM KONTEKSTU	6
3.1. Razvoj roditeljskih kompetencija – suvremeno roditeljstvo.....	7
4. RAZVOJ POGLEDA NA OČINSTVO	8
4.1. Otac nekad i danas	9
4.2. Otac u braku s majkom	10
4.3. Razlike između očeva i majki	10
5. ULOGA OCA U ODGOJU DJECE	11
5.1. Privrženost oca i djeteta	12
5.2. Interakcija otac – dijete	12
5.3. Interakcija očeva s kćerima i sinovima	13
6. OČEVA UKLJUČENOST U RODITELJSTVO.....	15
6.1. Stupanj očeve uključenosti.....	15
6.2. Domene očeve uključenosti	16
6.3. Očeva prisutnost i odsutnost	17
7. RODITELJSKI STIL OCA.....	18
7.1. Tipovi očeva.....	18
7.2. Emocionalne potebe suvremenog oca.....	18
7.3. Otac budućnosti.....	19
8. METODOLOGIJA ISPITIVANJA.....	21
8.1. Cilj ispitivanja	21
8.2. Problemi ispitivanja	21
8.3. Hipoteze	21
8.4. Postupak ispitivanja	22
8.5. Dobiveni rezultati ispitivanja	22
9. ZAKLJUČAK ISPITIVAČKOG RADA.....	36
10. ZAKLJUČAK	38
11. LITERATURA.....	40
Zahvale.....	42

Izjava o samostalnoj izradi rada.....	43
---------------------------------------	----

SAŽETAK

U teorijskom djelu rada govorit će se o utjecaju obitelji kao i o obiteljskom odgoju u suvremenim uvjetima. Dalje će se napraviti presjek roditeljstva u povijesnom i suvremenom kontekstu ali će se dotaknuti i pojam „suvremenog roditeljstva“. Sam naglasak rada bit će na razvoju pogleda očinstva, ulozi oca u odgoju djece, njegova uključenost u roditeljstvo te roditeljski stil oca.

Cilj ispitivanja bio je utvrditi postoji li povezanost između spola djeteta kada je riječ o uključenosti oca u odgoj djeteta kao i količina slobodnog vremena utrošenog u aktivnosti vezanima uz skrb i razvoj oko djeteta. Za potrebe ispitivanja kreirana je online anketa koja je provedena u svibnju 2020. godine. Anketa je u potpunosti bila anonimna te je sadržavala 27 pitanja višestrukog odabira. U ispitivanju je sudjelovalo 95 ispitanika svih dobnih skupina. Prema dobivenim rezultatima ispitivanja vidljivo je kako spol djeteta budućim očevima nije bio bitan u trenutku kada su saznali da će postati roditelj. Bez obzira na razinu obrazovanja, očevi su podjednako uključeni u odgoj svog djeteta. Rezultati nadalje ukazuju na podatak da mladi očevi više vremena posvećuju igri s djetetom no to ne znači da i stariji očevi nisu skloni tome. Više od polovice ispitanika smatra da zadovoljstvo brakom može utjecati na njihov angažman u odgoju djeteta.

Ključne riječi: dijete, obitelj, otac, roditeljstvo, odgoj, uključenost

SUMMARY

In the theoretical work of the work will be discussed with the influence of the family as well as the family upbringing in modern conditions. A cross-section of parenting will continue to be made in a historical and contemporary context, but the concept of "modern parenting" will also be touched. The very emphasis of the work will be on developing the paternity view, the role of the father in raising children, his involvement in parenting and the parenting style of the father.

The aim of the study was to determine whether there was a link between the child's gender when it came to the involvement of the father in the upbringing of the child as well as the amount of free time spent in care and development activities around the child. For the purpose of the survey, an online survey was created, which was conducted in May 2020. Year. The survey was entirely anonymous and contained 27 multiple-choice questions. 95 subjects of all ages participated in the study. The results of the study show that the sex of the child to future fathers did not matter at the time they found out they were going to become a parent. Regardless of the level of education, fathers are equally involved in raising their child. The results further suggest that young fathers devote more time to playing with a child, but that doesn't mean older fathers aren't inclined to do that. More than half of respondents believe that marriage satisfaction can influence their involvement in raising a child.

Keywords: child, family, father, parenting, education, involvement

1. UVOD

Dijete u trenutku svog rođenja ulazi u jedan postavljeni svijet, zvan obitelj, u kojemu su naprijed definirana određena obiteljska očekivanja. Ukoliko je to dijete prvo u obitelji, ono u tom trenutku mijenja dvoje ljudi koji su do tog trenutka bili samo muškarac i žena te im se dodjeljuje jedna posebna i jedinstvena uloga oca i majke. Rođenjem djeteta dodijeljena im je nova uloga u njihovu životu. Obitelj se ne može birati, nego nam je ona data u trenutku rođenja i u njoj živimo. Osim gena, ona djetetu usađuje i pruža životne stavove, uvjerenja, navike na temelju kojih će oblikovati svoj život i u kojem smjeru u budućnosti će se kretati. Obitelj djetetu predstavlja sigurno utočište koje potiče njegov skladan i harmoničan razvoj ali mu ujedno pruža ljubav (Stojnović i Vidović, 2012).

Upravo unutar obitelji dijete dobiva i stječe svoja prva znanja kada je riječ o odgoju. Za razliku od znanja koja stječe tijekom svog školovanja, ta znanja nastaju za vrijeme procesa rada i svakodnevnih životnih aktivnosti unutar obitelji. U obitelji dijete stječe moralne navike koje su mu usadili njegovi roditelji te ga upućuju na dobar i human odnos s drugim ljudima. Kako djeca velik dio svog vremena provode u obiteljskom okruženju, veoma je važan stalan ali i stabilan roditeljski utjecaj, kako majke tako i oca. Obiteljski odgoj će daleko biti učinkovitiji ako su odnosi unutar obitelji skladni (Stevanović, 2003).

Odgoj u obitelji reflektira obiteljske vrijednosti. Američki znanstvenici upućuju na spoznaju da obitelj prenosi moralne vrijednosti koje ostaju u djetetu tijekom cijelog života, dok je odgoj zaslužan za prijenos vrednota. Sukladno tome, može se zaključiti da je primarna uloga obitelji odgoj djece, a da je društvo odgovorno da prati obitelj u njenom procesu rasta i razvoja, odnosno da joj pomogne na tom putu. Same promjene unutar društva u konačnici se odražavaju i na obitelj, a obitelj odgaja buduće članove društva (Stonović i Vidović, 2012).

Brojna literatura govori o važnosti roditeljstva oba roditelja za skladan i cjeloviti razvoj djeteta. No, s druge strane vidljiv je manjak kako istraživanja tako i literature koje naglašava važnost oca u odgoju i razvoju djeteta. Količina kao i kvaliteta

uključenosti oca u život i odrastanje djeteta je izuzetno važna za njegov cjeloviti razvoj (Ljubetić i Batinica, 2014).

U današnje je vrijeme sve prisutniji izraz „suvremeno očinstvo“. Današnji očevi predstavljaju ravnopravne partnere u odgoju i razvoju svoga djeteta, a sve zahvaljujući društvenim promjenama. U prošlosti se na oca gledalo isključivo kao na hranitelja obitelji, dok je danas prisutna potpuno drugačija slika oca. Današnji otac sudjeluje u svim segmentima razvoja svoga djeteta ali i sudjeluje u aktivnostima vezanim uz njegov odgoj. Veza koja se stvara između oca i djeteta, a koja je topla, osjećajna i puna potpore, ostaje za cijeli život.

2. ODREĐENJE OBITELJI

Obitelj je oduvijek bila u centru pozornosti brojnih znanstvenika iz različitih disciplina koji su njenom proučavanju, objašnjavanju ili pak definiranju pristupali iz različitih smjerova. Dok su neki autori proučavali njezinu strukturu, drugi su se usmjerili na proučavanje njene funkcije, strukture ili pak odnosa unutar obitelji. Proučavajući brojnu literaturu sve se više naglašava potreba interdisciplinarnog pristupa kada je riječ o obitelji, jer se jedino tako može definirati ovaj društveni fenomen (Ljubetić, 2007). Obitelj i obiteljski odnosi predstavljaju temu o kojoj se raspravlja unutar različitih slojeva i skupina društva (Wagner Jakab, 2008). Prema Juul-u (2002) obitelj je najstarija ljudska institucija koja predstavlja predmet rasprave među širokim društvom. Kako se razvijalo ljudsko društvo tako se paralelno razvijala i obitelj (Wagner Jakab, 2008).

„Moguće je prihvatiti stajalište o obitelji kao univerzalnoj društvenoj zajednici i neizbježnom dijelu ljudskog društva budući da su „društva“ nastajala i prestajala postojati, ali obitelji (bez obzira na promjenu strukture ili funkcija) odolijevaju vremenu“ (Ljubetić, 2007: str. 5). Kada je riječ o definiranju obitelji iz psihološkog aspekta navodi se kako obitelj čini jedinstvenom međusobna interakcija njenih članova ali i osjećanja jednih prema drugima (Bettelheim, 1988, prema Ljubetić, 2007). Obitelj predstavlja posebnu skupinu u kojoj njezini članovi zadovoljavaju brojne potrebe kao što su socijalne, psihološke, biološke i mnoge druge (Ljubetić, 2007). Prilikom definiranja obitelji nikako se ne smije umanjiti njezin značaj kada je riječ o formiranju osobe kroz djetinjstvo, sveukupan utjecaj članova obitelji kao i važnost obiteljske atmosfere u kojoj dijete živi i odrasta (Wagner Jakab, 2008).

Iako brojni znanstvenici raspravljaju o tome postoji li mogućnost da je obitelj izgubila pojedine vitalne funkcije u današnjem suvremenom društvu i dalje ostaje činjenica kako važnu ulogu obitelji predstavlja očuvanje zdravlja njezinih članova, roditeljsko usmjeravanje, odgoj djece te podržavanje i poticanje djece u obrazovanju. S obzirom na društvene promjene koje nas okružuju, roditelji su suočeni s činjenicom da se trebaju veoma brzo i vješto prilagođavati okruženju u kojem žive, stjecati brojna znanja i informacije te ih potom prenositi svojoj djeci. Uzevši u obzir tehnološki napredak moglo bi se reći da zadaće suvremenih obitelji postaju sve

kompleksnije, a očekivanja društva se ne umanjuju već na protiv postaju sve veća (Ljubetić, 2007).

2.1. Utjecaj obitelji

Kao i svi drugi aspekti djetetova razvoja i socijalni je razvoj pod utjecajem konteksta u kojemu se odvija. U periodu ranih godina, kontekst obitelji predstavlja značajnu ulogu u odrastanju djeteta. Upravo u obiteljskom okruženju dijete provodi najveći dio vremena te stječe i razvija mnoge vještine kao što su kognitivne i socijalne. Obiteljsko okruženje ujedno predstavlja sredinu u kojoj dijete usvaja niz uvjerenja, stavova i obiteljskih vrijednosti. Obitelj predstavlja dinamički sustav u kojem članovi obitelji utječu jedni na druge te sustav koji se s vremenom razvija i mijenja (Vasta,, Haith, Miller, 1998). Međusobni utjecaji u obitelji predstavljaju značajnu ulogu u razvoju intrapsihičkog zdravlja ali i razvoja pojedinca unutar obitelji kao što taj pojedinac na određeni način svojim ponašanjem utječe na odnose u obitelji i na cjelokupnu obiteljsku cjelinu (Juul, 2002). Kada je riječ o razvoju djeteta, obitelj predstavlja najvažniji izvor socijalizacije, a sukladno potrebama djeteta dolazi i do mijenjanja odnosa unutar obitelji (Brajša-Žganec i Hanzec, 2015).

2.2. Obitelj i obiteljski odgoj u suvremenim uvjetima

Do značajnijih promjena unutar obitelji dolazi uslijed gospodarskog, socijalnog i moralnog konteksta današnjeg suvremenog zapadnog društva. Pojava liberalizma u posljednjih nekoliko desetljeća sve se više karakterizira kao dominantna vrijednost koja je doprinijela većoj mogućnosti slobode izbora načina života. Sve se više mijenjaju uloge žena, muškaraca ali i djece što je dovelo do značajnih promjena u pogledu obiteljskih i partnerskih načina života. Sve navedene promjene utjecale su na samu srž obiteljskog odgoja te na odgojne mogućnosti obitelji (Maleš, 2012). Roditeljstvo predstavlja izuzetno važnu i zahtjevnu životnu ulogu koja većini roditelja predstavlja značajan izazov ali i neizvjestan ishod (Ljubetić, 2007). U današnje vrijeme žene i muškarci podjednako teže materijalnom blagostanju ali i

profesionalnom napredovanju dok se određene obiteljski vrijednosti zanemaruju i stavljaju u drugi plan. Većina pojedinaca usmjerena je na jačanje interesa za osobnu korist što je u konačnici dovelo do toga da članovi obitelji trebaju balansirati između potrebe za zadovoljavanje svojih individualnih potreba ali i onih obiteljskih. Iz svega navedenog ne iznenađuje spoznaja kako velikoj većini mlade populacije zajednica braka i obitelji ne privlači pozornost te su zbog toga sve više orijentirani na obrazovanje i razvoj profesionalne karijere. Orijetiranost na akademsko obrazovanje i razvoj karijere dovelo je u određenoj mjeri do sve manjeg broja djeca u obitelji ali i do porasta broja populacije koja sve češće odustaje od ideje roditeljstva. Današnja pozicija djeteta koji se sagledava kao subjekt s pravima utjecala je na roditeljsku ulogu te samim time postaje predmet javne politike. Roditelji su odgovorni za svoje postupke i ponašanje prema djetetu te svaki oblik ugrožavanja prava djeteta snosi određene zakonske i pravne sankcije. Dok je u prošlosti odgoj bio orijentiran na pripremi mladih za život, današnjih je odgoj više orijentiran na razvoju dječje nezavisnosti. Od današnjih se roditelja očekuje odstupanje od tradicionalnog pristupa kao što je odgoj za poslušnost te orijentiranost prema razvijanju odgoja za odgovornost, poticanje kritičkog i kreativnog mišljenja kod djece. Roditelji trebaju graditi sliku o djetetu kao kompetentno, aktivno i sposobno biće (Maleš, 2012).

3. RODITELJSTVO U POVIJESNOM I SUVREMENOM KONTEKSTU

O roditeljstvu su napisane brojni znanstveni tekstovi kao i provedena mnogobrojna istraživanja no i dalje predstavlja temu o kojoj se može nebrojeno puta pisati i istraživati. Još u razdoblju Sigmunda Freuda, znanstveno je utemeljeno kako roditeljstvo predstavlja jednu od važnijih komponenta kada je riječ o zadovoljstvu životom. Sama kvaliteta roditeljstva povezana je različitim aspektima razvoja, osobinama ličnosti, ponašanjem djeteta i moralnim rasuđivanjem. Roditeljstvo predstavlja pojam koji uključuje niz različitih procesa koji se sastoje od pravila, uloga, zadataka ali i međuljudskih odnosa koje odrasle osobe ostvaruje u interakciji sa svojim djetetom. Osim što roditelji djetetu omogućuje zadovoljavanje osnovnih fizioloških potreba tako se od njih očekuje da će dijete voditi na putu njegovog socio-emocionalnog, kognitivnog, fizičkog, moralnog, kulturnog i akademskog razvoja (Klarin,2006).

Roditeljstvo predstavlja socijalni proces koji uključuje odgoj, brigu i pružanje potpore djetetu. Sam pojam roditeljstva definiran je različitim kompetencijama, vještinama kao i ponašanjem koje roditelji upotrebljavaju u komunikaciji sa svojim djetetom. Kako dolazi do promjena unutar pojedinih društva tako se i samo roditeljstvo mijenja sukladno tim promjenama. Promjene unutar obitelji vidljive su posljednjih dvadesetak godina, a i zaposlenost žene u jednoj je mjeri dovela do promjene dinamike unutar obiteljskih odnosa. Sam odnos između žena i muškaraca unutar obitelji se izjednačio. Tako u današnje vrijeme, muškarci i žene podjednako doprinose kada je riječ o materijalnoj egzistenciji, a i uloga očeva u odgoju djeteta postala je značajnija u odnosu na prethodna razdoblja tijekom povijesti (Klarin, 2006). Prisutnost novih društvenih promjena dovela je do novog poimanja suvremenog roditeljstva kao i pojavu novih izazova kada je riječ o ispunjavanju njihovih roditeljskih obaveza ali i roditeljske odgovornosti. Roditeljska uloga danas je daleko zahtjevnija u odnosu na neka ranija razdoblja, a na nju utječu i svakodnevni pritisci koji dolaze s različitih područja kao što su mediji, poslodavci, javne službe, drugi članovi obitelji ili čak vlastita uvjerenja i očekivanja (Pećnik i Starc,2010). S promjenama unutar društva promijenio se i položaj djeteta u društvu. Tako je danas

dijete aktivna, zaigrana, inteligentna i kompetentna osoba, nositelj ljudskih prava, a čije ostvarenje jamči država (Ljubetić, 2012).

3.1. Razvoj roditeljskih kompetencija – suvremeno roditeljstvo

Kao što je obitelj prošla kroz mnogobrojne promjene tijekom povijesti tako je i roditeljstvo doživjelo svoj razvoj sukladno razvoju društva. Pogledom u prošlost vidljiva je značajna evolucija roditeljstva i promjena u razmišljanju roditelja koji su na dijete gledali kao na malene odrasle osobe koje su im kasnije u životu poslužili kao jeftina radna snaga. U roditeljstvu je došlo do značajnijih promjena ali ono što se kroz vrijeme nije promijenilo jest roditeljska želja da zadovolje potrebe djeteta, ispune svoja osobna i društvena očekivanja te da u konačnici odgoje dijete koje će biti spremno za samostalan život u društvenoj zajednici (Ljubetić, 2012).

Današnji roditelji često su suočeni s izazovima koje pred njih stavlja društvena zajednica ali se mnogo puta nađu u dilemi između zadovoljavanja vlastitih individualnih potreba kao i onih obiteljskih. Roditeljstvo zaista predstavlja jedan zahtijevan, kompleksan i izazovan posao, a pred današnjeg roditelja stavljeni su i brojni izazovi. Ono što se od njih očekuje jest doza senzibiliziranosti, odgovorno ponašanje za rast i razvoj svojeg djeteta, kreativnost, inovativnost, susretljivost, fleksibilnost, konstantna potreba za novim znanjem i usavršavanje postojećih kao i razvoj novih vještina. Promjene unutar psiholoških teorija dovelo su do pojave suvremenog shvaćanja roditeljstva. Suvremeno shvaćanje roditeljstva gleda na roditelja kao na pojedinca koji uči na vlastitim pogreškama, koji je spreman učiti od svoje djece i koji je spreman potražiti pomoć bilo u vidu različitih stručnih radova ili profesionalne pomoći stručnjaka. Današnji roditelji suočeni su činjenicom kako neprestano trebaju mijenjati i usavršavati svoje roditeljske kompetencije, a sve u svrhu toga kako bi na najbolji mogući način zadovoljili potrebe djeteta ali i izazove suvremenog roditeljstva koji su pred njih postavljeni (Ljubetić, 2012).

4. RAZVOJ POGLEDA NA OČINSTVO

Posljednjih desetljeća sve se više počelo govoriti o specifičnostima i značaju očinstva, a razlog tome jest činjenica da je sve više ženskih domaćinstva te zbog mijenjajućih spolnih i rodnih normi. U patrijarhalnim se društvima pa tako i u određenim dijelovima hrvatskog društva naziva pojedine očeve „ženskastima“ ili pak „nedovoljno muževnima“ ako su pretjerano uključeni u odgoj djece ili sudjeluju u izvršavanju svakodnevnih kućanskih poslova. Kroz povijest nailazimo brojne definicije očinstva pa tako možemo pronaći definiciju otac kao financijski skrbnik ili otac kao pružatelj njege svom djetetu. Kroz povijest je prisutna ideja da su majke odgovorne za brigu o djetetu dok je otac taj koji brine o cjelokupnom domaćinstvu te pruža financijsku potporu svojoj obitelji. Često je otac karakteriziran kao osoba koja nema sposobnosti ni vremena da skrbi o djetetu. Zadnjih dvadeset godina sve se intenzivnije govori o „suvremenom roditeljstvu“ u kojem odgovornost za odgoj djece podjednako dijele oba roditelja. Jednom kada postanu roditelji, žene i muškarci izvršavaju različite aktivnosti za dijete te se ophode prema njemu na sasvim drugačiji način. Iako se od današnjih očekuje da budu uključeni u odgoj i razvoj djeteta tako da pružaju emocionalnu i fizičku potporu razvoju djeteta njihovi postupci i ponašanje nisu uvijek u skladu sa zamišljenim. Većina očeva uglavnom pruža potporu majkama kada i ako je to potrebno (Sladović Franz i Branica, 2009).

Dosadašnja istraživanja upućuju na činjenicu da očevi manje sudjeluju u odgoju i brizi za dijete u odnosu na majke (Sladović Franz i Branica, 2009). Očevi predstavljaju veoma važne osobe kada je riječ o razvoju djeteta no međutim obiteljske prilike su u značajnoj mjeri utjecale na evoluciju kada je riječ o njihovom položaju i ulozi. Razvoj statusa očinstva započelo je u vrijeme socijalnih pokreta u svibnju 1968. godine te predstavlja kraj povijesne figure poznatije pod nazivom „pater familiasa“ (Hurstel, 2012). Brojni psihoanalitičari još od razdoblja Sigmunda Freuda spominju dvije grupe psiholoških uloga, a to su „majčinska“ i „očinska“. Obje uloge su bile ravnopravno raspoređene između oba spola no moglo bi se reći da su ujedno određene i rodnom pripadnošću. S pojavom razvoja „očinstva“ mijenja se i tradicionalan pogled na isti te je sve više prisutna jednakopravnost žena i muškaraca kada je riječ o odgoju djeteta (Rubio, 2012).

4.1. Otac nekad i danas

Iako je većina istraživanja uglavnom usmjerena na majke, očevi također imaju veoma značajnu ulogu u obitelji te zasigurno predstavljaju važne osobe za malu djecu (Vasta i sur., 1998). Zasigurno postoji i određena mogućnost da pojedini istraživački nisu uvidjeli važnost očinskog utjecaja kada je riječ o razvoju djeteta (Lamb i Lewis, 2004, prema Cvrtnjak i Miljević-Ridički, 2013).

Češće se piše o tome koje su posljedice ako otac nije prisutan u odgoju i razvoju djeteta, a rjeđe se govori o očevom utjecaju na dječji razvoj. U različitoj literaturi, seminarima i priručnicima očevi su nekako bili „ostavljeni“ sa strane dok se veća pozornost pridavala majkama te stajalištu kako djeca isključivo s njima razvijaju primarnu privrženost. Uloga majke bila je u centru pozornosti u tolikoj mjeri da je svaki oblik odnosa djeteta s drugom odraslom osobom bio neznačajan. Pridavanje velike količine značaja važnosti majkama u neku je ruku dovelo da nezainteresiranosti u području istraživanja očeve uloge u razvoju djeteta. Pogled na očinstvo značajnije se mijenja tijekom posljednjega stoljeća. Sve je manje zastupljen pogled na oca kao autoritativnog i nedostupnog te onoga koje ne sudjeluje u odgoju i razvoju djeteta. Pogled u prošlost prikazuje oca kao emocionalnog hladnog i nepristupačnog dok se krajem 20. stoljeća stvara jedna pozitivna slika i percepcija očinske figure koja je daleko toplija, liberalnija, mekša i fleksibilnija (Cvrtnjak i Miljević-Ridički, 2013).

Usprkos svemu navedenom očevi i dalje ne uživaju podjednaku količinu podrške kako bi se posvetili ali i unaprijedili za obavljanje svoje roditeljske uloge. Upravo je to jedan od razloga koji je pokrenuo nezadovoljstvo kod očeva te su potaknuti time usmjereni na razvoj i unaprjeđenje današnjeg očinstva. U proteklih tridesetak godina zamjećuje se pozitivan napredak te istraživanja od 1970-ih da otac ima značajnu ulogu u odgoju i obrazovanju djeteta (Cvrtnjak i Miljević-Ridički, 2013). Na stupanj očeve uključenosti različite obiteljske i sociodemografske varijable kao što su dob majke, dob oca, stupanj obrazovanja, bračni odnosi, profesionalni položaj oba roditelja, struktura obitelji i mnogi drugi (Newland, Coyl i Freeman, 2008, prema Cvrtnjak i Miljević-Ridički, 2013). U odnosu na svoje prethodnike, današnji očevi pokazuju veći stupanj zainteresiranosti za odgoj djece.

4.2. Otac u braku s majkom

Položaj oca u roditeljstvu moguće je promatrati i istraživati sukladno njegovom položaju u braku. Brojni autori upravo brak smatraju centrom roditeljstva. Sama atmosfera u braku kao i međusobno slaganje supružnika u kasnijem periodu može imati značajan utjecaj na stvaranje emocionalnog odnosa između oca i djeteta. Ako bračna emocionalnost ne zadovoljava potrebe kako majke tako i oca, postoji mogućnost kako će taj nedostatak pokušati nadomjestiti pojačanim emocionalnim odnosom s djetetom. Nekvalitetan brak kao i nepodržavajući odnosi u konačnici mogu negativno utjecati na razvoj roditeljstva koje će biti karakterizirano kao nekvalitetno. Mogući potencijalni problemi na emocionalnom planu između bračnih partnera mogu utjecati i na razvoj njihovog emocionalnog odnosa s djetetom (Brajša, 2009).

4.3. Razlike između očeva i majki

S pogleda društvenog aspekta ono što predstavlja srž obitelji je roditeljstvo, tj. odnos na relaciji roditelj-dijete (Westman, 1998, prema Ljubetić, 2007). Roditelji su najvažnije osobe u životu djeteta te predstavljaju model i uzor na koji se dijete ugleda tijekom cijeloga života. Donedavno je rađanje djeteta bio trenutak u kojem je uz majku prisustvovalo samo zdravstveno osoblje, a danas u mnogobrojnim zemljama tijekom tog značajnog trenutka prisustvuje i otac. Tijekom djetetove prve razvojne faze majka i dojenče su veoma bliski no to ne znači da se i otac ne može povezati s djetetom. On je veoma često glavni pomoćnik majke te joj pomaže u situacijama kao što su previjanje djeteta, kupanje ili pak hranjenje. Očeva važnost poprima sve značajniju ulogu kako dijete raste i razvija se (Čuturić, 1993). Razmišljajući o roditeljstvu postavlja se pitanje o različitostima koje se javljaju između roditeljstva očeva i majki. Uloga današnjeg oca je u procesu mijenjanja te je potreban određeni vremenski period kako bi se prilagodili promjenama koje su nastupile u suvremenom roditeljstvu. Roditeljstvo predstavlja značajan dio povijesnog i kulturnog okruženja te se sukladno tome neprestano prilagođava i mijenja (Ljubetić, 2007).

5. ULOGA OCA U ODGOJU DJECE

„Biti roditelj pretpostavlja proces neprekidnog učenja i rada koji se nastavlja sa svakim novorođenim djetetom“ (Čturić, 1993, str. 7). Kroz povijest vidljivo je da su majke bile te koje su preuzele veliki dio brige za odgoj i razvoj djeteta dok je očevima dodijeljena tek mala uloga kada je riječ o skrbi i njezi vlastitog djeteta. Pogrešno je smatrati kako postoji određena biološka predodređenost kako isključivo majke mogu brinuti o rastu i razvoju djeteta. Određena istraživanja upravo ukazuju na činjenicu kako očevi mogu biti podjednako uspješni kao i majke kada je riječ o različitim aktivnostima vezanim uz brigu i njegu oko djeteta. Očevi baš kao i majke znaju prepoznati ali i reagirati na neverbalne poruke i signale koje im šalje dijete. Baš kao što i majke stječu kroz određeni period „majčinski instinkt“ tako i očevi kroz praksu postaju sve bolji i vještiji i tako razvijaju i stječu svoj „očinski instinkt“. Ono što je najvažnije jest odvojiti vrijeme za dijete te ga kvalitetno provesti, a sve to na kraju utječe na povezivanje oca i djeteta (Cvrtnjak i Miljević-Rički, 2013).

U određenim društvima, primarna uloga očeva i dalje je fokusirana na osiguravanje materijalne egzistencije dok je uloga majke osiguravanje emocionalne i tjelesne skrbi ali i preuzimanje odgovornosti za nadzor i brigu nad djecom. Veliki broj novijih istraživanja ukazuje na važnost emocionalne i psihološke podrške koju djeca dobivaju od svojih očeva, a koja rezultira jednim kvalitetnim i interaktivnim vremenom proveden s njima. Veća uključenost u odgoj i razvoj djece može dovesti i do povećanja zadovoljstva brakom (Ljubetić, 2007). Današnje je društvo postavilo velika očekivanja kada je riječ o odgoju djeteta pa se tako od očeva očekuje da zajedno s majkom sudjeluju u različitim aktivnostima vezanima uz skrb o djetetu (Pahić, 2019). Djetetu su podjednako važni i majka i otac. Pojedine majke nemaju ništa protiv toga da se očevi više angažiraju u aktivnostima koje uključuju njegu i skrb oko djeteta, ali s druge strane kada se očevi uključe u takvu vrste aktivnosti majke zauzimaju stajalište kako nisu dovoljno kompetentni i sposobni. Prihvaćajući takav stav koji zauzimaju majke, očevi najčešće započinju s linijom manjeg otpora, te se postepeno počinju udaljavati od neposrednog kontakta s djetetom što nikako nije dobro za njihov emocionalni život. Današnja emancipirana obitelj zasniva se na skladnim odnosima majke i oca koji se međusobno nadopunjuju oko brige za dijete (Cvrtnjak i Miljević-Rički, 2013).

5.1. Privrženost oca i djeteta

Klarin (2006) navodi kako analiza hijerarhije privrženosti upućuje na činjenicu kako se očevi nalaze na drugom mjestu na ljestvica kada je riječ o ostvarenoj privrženosti prema djetetu. Ono što je dokazano jest spoznaja da djeca osjećaju veću bliskost s majkom nego li je to slučaj s ocem. I samo odvajanje od majke daleko je bolnije i dramatičnije nego kada se dijete odvaja od oca. Dijete u majčinoj blizini osjeća veću količinu sigurnosti i povjerenja. No usprkos svemu navedenom, očeva uloga u životu djeteta je nezamjenjiva. I sam pojam roditeljstva podrazumijeva prisutnost oba roditelja u odgoju i razvoju djeteta. Uloga oca u životu djeteta kao i privrženost koja se putem javlja ima značajan utjecaj na djetetov socio-emocionalni razvoj kao i na razvoj samopoštovanja. Kod djece koja su imala sigurnu privrženost kako od majke tako i od oca, uočena je visoka razina socijalne odgovornosti. Privrženost koju je dijete steklo, iako premda u prisutnosti jednog roditelja, pokazala su manji postotak emocionalnih konflikata te veću razinu prijateljstva (Klarin, 2006).

5.2. Interakcija otac – dijete

U razvoju djeteta roditelji imaju značajnu ulogu, a socijalna iskustva koje dijete stekne najprije u obitelji kasnije mogu utjecati na njegovu socijalnu interakciju unutar drugih socijalnih okruženja (Klarin, 2001). „Otac i majka unose različitu kvalitetu u djetetov život i svatko od njih različito pridonosi razvoju djeteta“ (Klarin, 2006: str. 30). Dijete podjednako treba oba roditelja ne samo zbog financijske potpore nego i zbog značajnog utjecaja na njegov emocionalni rast i razvoj.

Očevi zauzimaju nezamjenjivu ulogu kada je riječ o podizanju djeteta te brizi za njegov rast i razvoj. Upravo brojni autori naglašavaju važnost uloge očeva u odgoju i razvoju djeteta, a pojedina istraživanja ukazala su na spoznaju kako djeca koja odrastaju bez prisutnosti oca kasnije mogu pokazati manjak samopoštovanja, samopouzdanja, imaju slabije razvijene socijalne vještine i kompetencije te su češće podložniji pritisku od strane vršnjaka. Ono što karakterizira odgovornog oca jest činjenica da svoju ulogu kao oca planira ne samo financijski nego i emocionalno, aktivno sudjeluju u odgoju djeteta kao i majka te pomaže u njegovom rastu i razvoju.

Baš kao i majka, otac djetetu predstavlja najvažnijeg učitelja, osobu koja ga potiče na kreativnost i to upravo putem razgovora, usmjeren je na kvalitetno provođenje vremena te potiče dijete na odgovorno ponašanje i usvajanje moralnih vrijednosti. Takvim ponašanjem i odgovornim djelovanjem otac predstavlja pozitivan model učenja u odgoju djeteta (Klarin, 2006).

5.3. Interakcija očeva s kćerima i sinovima

Otac predstavlja osobu od iznimnog značaja za cjeloviti razvoj djeteta. Očevo aktivno sudjelovanje u obiteljskom životu ima snažan utjecaj na stvaranje pozitivne obiteljske klime, koju karakterizira zajedničko zadovoljstvo i briga o djetetu. Odnos koji otac stvara od djetetove najranije dobi može utjecati na njegovu prilagodbu u kasnijim godinama života, a količina njegove uključenost zasigurno može imati snažan utjecaj na njegov odnos sa suprugom kao i samo zadovoljstvo brakom (Klarin, 2006). Emocionalna povezanost koja se stvara između oca i djeteta daleko je od veće važnosti za njegov razvoj, u odnosu na same karakteristike i osobine ličnosti oca. Ako je ta povezanost ispunjenom dozom sigurnosti, topline, podjednako je puna podrške i osjećajna, utjecaj oca na djetetov razvoj zasigurno će biti od značajne važnosti. Brojni autori kao i provedena istraživanja dotaknula su se važnosti uloge očeva u djetetovom razvoju jer upravo svojim sudjelovanjem u brizi i odgoju, od trenutka djetetova rođenja, otac utječe na djetetov socijalni, emocionalni i kognitivni razvoj (Draganović i Šeta, 2012).

Neka istraživanja upućuju na pretpostavku kako postoji razlika u ponašanju očeva prema kćerima i prema sinovima. Ciljevi interakcije oca s djetetom mogu biti različiti kada je u pitanju spol djeteta (Klarin, 2006). Spoznaja kako će dobiti kćer, pojedine muškarce može uznemiriti, ali samo iz razloga jer počinju promišljati i preispitivati svoje mogućnosti i kompetencije kada je riječ o odgoju kćeri. Usprkos svemu navedenom, otac zauzima značajnu ulogu u životu kćeri. Emotivna povezanost koju otac uspostavlja s kćeri, predstavlja njezin prvi susret sa suprotnim spolom te ju priprema za neke od kasnijih vršnjačkih ili pak partnerskih odnosa. Odnos s ocem predstavlja prvi temelj u životu djevojčice na temelju kojeg ona uči o međusobnom povjerenju, međuljudskim odnosima, autoritetu te predstavlja put

putem kojeg stvara vlastitu sliku o sebi i stječe samopouzdanje. Aktivno uključen i odgovoran tata koji zauzima jedan nježan stav prema djevojčici, što je posebno važno u fazi puberteta, dovesti će do toga da će ta ista djevojčica odrasti u jednu samopouzdanu djevojku, a kasnije u životu i ženu (Lacković-Grgin, 2011).

Jednom kad postanu tata, očevi počinju više sumnjati u svoje sposobnosti i kompetencije kada je riječ o odgoju i brizi prema ženskom djetetu nego kada je riječ o muškom. Usprkos svemu navedenom, postoje brojna istraživanja koja ukazuju na razlike u iskazivanju ljubavi prema muškom i ženskom djetetu. Kod dječaka, očevi su više usmjereni i podupiru njegov intelektualni i fizički razvoj, dok su kod djevojčica usmjereni na njihov emocionalni razvoj. Istraživanja usmjerena na proučavanje interakcije između kćeri i sinova, pokazala su kao se otac u igri sa sinom, zadržava skoro pola sata duže u odnosu na igru s kćeri (Lacković-Grgin, 2011).

6. OČEVA UKLJUČENOST U RODITELJSTVO

Moglo bi se reći kako je većina alata, a koji se odnosi na povezujuće roditeljstvo, u središtu svog fokusa naglašava važnost bliskog tjelesnog i emocionalnog odnosa između majke i djeteta. Očevi na podjednaki način uče kako se brinuti za dijete i to upravo kroz praktično eksperimentiranje. Povezivanje nije nešto što se odmah dogodi nego se stvara. Očeva uključenost ne predstavlja alternativnu stvar, a upravo određene studije ukazuju na mogućnost da upravo o ocu ovisi kakvo će dijete kasnije postati, bilo to da je dobro ili loše (Sears i Sears, 2008).

Pred današnjeg suvremenog roditelja postavljeni su visoki zahtjevi i očekivanja uže i šire društvene okoline. Od njega se očekuje da svakodnevno promišlja i usavršava svoje roditeljstvo, da posjeduju različiti niz vještina kojima će potaknuti rast i razvoj djeteta (Ljubetić, 2007). Očeva prisutnost je od velikog značaja za razvoj djeteta jer ako otac s djetetom provedi kvalitetno vrijeme bez određenih smetnji, to iskustvo će samo dodatno ojačati njihovu međusobnu povezanost (Cuidon i Cuidon, 2001). Ono što je vidljivo jest spoznaja da očevi počinju mijenjati vlastiti doživljaj odgoja, no ono što im nedostaje jest sustavna podrška u osnaživanju njihove uloge kao očeva (Čudina-Obradović i Obradović, 2006).

6.1. Stupanj očeve uključenosti

Lamb i Tamis-Lemonda (2002) navode nekoliko čimbenika koji utječu na stupanj očeve uključenosti u djetetov odgoj. Kao prvi čimbenik navode psihološki faktor koji uključuje samopouzdanje, motivaciju i vještine. Uzevši u obzir spoznaju kako očevi nisu više prepoznati kao jedini koje financijski skrbe o obitelji te činjenica da u današnje vrijeme sve više raste broj zaposlenih majki, udio očeva koji ravnopravno sudjeluju u odgoju i razvoju djeteta ne raste sukladno prvoj navedenoj činjenici. Mnogi očevi često zastupaju mišljenje kako ne posjeduju dovoljno znanja i vještina koje su im potrebne da skrbe o djetetu, odnosno ne osjećaju se dovoljno kompetentnim pa brigu o djetetu najčešće prepuštaju majkama. Isto mišljenje dolazi i od strane majka koje potvrđuju taj strah od strane očeva, smatrajući kako su kompetentnije od njih. Kao drugi čimbenik navedene su djetetove karakteristike,

odnosno njegov spol i temperament. Razlike koje se javljaju u temperamentu, a koje su veoma individualne kod djece, mogu utjecati na stvaranje odnosa s ocem. Taj je odnos okarakteriziran kao recipročan te djeca mogu navesti očevi na koji će način reagirati. Treći čimbenik koji navode Lamb i Tamis-Lemonda (2002) je socijalna podrška koja predstavlja odnos oca i djeteta s majkom kao i ostalim članovima obitelji. Majčina očekivanja kao i stavovi o očevoj uključenosti mogu uvelike utjecati na razvoj njegovih odnosa s djetetom. Posljednji čimbenik koji je naveden jest utjecaj kulture i zajednice u kojoj dijete odrasta, a koja može utjecati na razvoj njegova odnosa s ocem (Lamb i Tamis-Lemonda, 2002).

6.2. Domene očeve uključenosti

Kada je riječ o brzi i skrbi za djecu očevi su uključeni na različite načine te različitog intenziteta. Ono što predstavlja najveći problem kad su u pitanju istraživanja vezana uz ispitivanje očeve uključenosti jest povijesna percepcija koja je prikazivala oca kao hranitelja obitelji te osobe koja je majci pružala isključivo moralnu podršku (Pahić, 2019).

Da bi spriječili eventualna ograničenja i poteškoće koje su se pojavile u okviru istraživanja vezanih uz ovu tematiku Lamb, Pleck, Charnov i Levine (1987., prema Lamb 2000) konstruiraju triparticijski model očeve uključenosti koji sadrži tri različite domene očeve uključenosti: dostupnost, odgovornost i njegova direktna uključenost. Prva domena, direktna uključenost, usmjerena je na direktne interakcije na relaciji otac-dijete i za koju je potrebna očeva puna posvećenost djetetu. Neki od primjera takve uključenosti su hranjenje ili uspavljivanje djeteta te očeva igra s djetetom. Druga domena, domena dostupnosti, odnosi se na očevu psihološku i fizičku dostupnost djetetu. Prilikom toga otac ne mora nužno biti u direktnoj interakciji s djetetom. Treća domena, domena odgovornosti, usmjerena je na očev osjećaj odgovornosti koji ima kada je u pitanju briga o djetetu. Odgovornost je moguće prikazati i kroz očevu uključenost kada je riječ o osmišljavanju i provođenju aktivnosti koje su usmjerene za dobrobit djeteta (McBride i Mills, 1993, prema Pahić, 2019).

6.3. Očeva prisutnost i odsutnost

Prisutnost oca u djetetovom životu predstavlja veoma važnu dimenziju kada je riječ o očinstvu te ima snažan utjecaj na socio-emocionalni i intelektualni razvoj djeteta. U periodu srednjeg djetinjstva prisutnost očeva može imati pozitivan utjecaj na školsku aktivnost djece, a u periodu adolescencije na emocionalnu stabilnost (Cabrera i sur., 2000, prema Cvrtnjak i Miljević-Ričićki, 2013). Različite znanstvene studije ukazuju na činjenicu da se očevi češće igraju s djecom dok su majke više posvećene aktivnostima koje uključuju brigu oko hranjenja i njege djeteta. Stil igranja oca s djetetom značajno se razlikuje od majčinog stila igre. Odgovoran otac predstavlja emocionalnu podršku majci koja joj je od iznimnog značaja u prenatalnom razvoju.

Očeva odsutnost, izbjegavanje izvršavanja svoje roditeljske uloge ili emocionalno distanciranje u određenom periodu djetetova života može rezultirati pojavom rizičnog ponašanja, slabijim školskim uspjehom ili poremećajima koji utječu na skladan emocionalan razvoj djeteta. Studije ukazuju na to da kod dječaka koji su odrastali bez prisustva očinske figure, može doći do pojave agresivnosti, nedruštvenosti te imaju poteškoća s prilagodbom u društvu. Za razliku od dječaka kod djevojčica su poteškoće manjeg raspona ali također u određenom periodu života mogu imati problema s uspostavljanjem bliskih kontakata (Cvrtnjak i Miljević-Ričićki, 2013).

7. RODITELJSKI STIL OCA

Neka ranija istraživanja pokazala su kako je za uspješnu socijalizaciju djeteta kao i za razvoj njegove zdrave ličnosti od iznimne važnosti odnos između roditelja i djeteta. Obitelj za dijete predstavlja prvu društvenu skupinu u kojoj se nalazi od rođenja ali ujedno predstavlja sredinu u kojoj je stekao neka od svojih prvih iskustva, formirao stavove te razvijao svoje potencijale. Roditeljske kvalitete započinju s procesom formiranja onog trenutka kada se dijete rodi te se tijekom cijelog života mijenjaju i usavršavaju (Sremić i Rijevec, 2010).

7.1. Tipovi očeva

Današnja struktura kućanstva sve je raznovrsnija te uključuje različite životne stilove kao i promjene koje se događaju u društvenoj zajednici. Upravo je suvremeni način života doveo do promjena unutar društvenih vrijednosti koje su se odrazila i na samo poimanje obitelji, promjena u njenom funkcioniranju kao i samoj strukturi (Berc, Ljubotina, Blažeka, 2003).

Prema Clarke i Popay (1998) navode se tri tipa očinstva, a to su novi tradicionalist koji pristupa roditeljstvu s velikom količinom entuzijazma, a s druge strane ne primjenjuje isto mišljenje i ne djeluje u skladu s navedenim. Zatim se navodi pragmatist koji je prvenstveno osoba koja je odgovorna za financijsko funkcioniranje obitelji te egalitarist koji ravnopravno sudjeluje u roditeljstvo zajedno s majkom. Upravo egalitarist predstavlja suvremeno roditeljstvo koje većina današnjih očeva nastoji ostvariti i upravo teži k takvom načinu skrbi i brige o svojem djetetu.

7.2. Emocionalne potebe suvremenog oca

U današnje vrijeme sve je više prisutan trend u kojemu partneri imaju jedno dijete ili dvoje ali neizbježna je činjenica kako se sve više mladih odlučuje na manji broj djece. Upravo obitelj predstavlja struktura u kojoj se dijete socijalizira i predstavlja prvo društveno okruženju u kojemu se ono nalazi od trenutka svog rođenja. Odnos

između roditelja predstavlja prvi model prema kojemu dijete uči o međuljudskim odnosima. Sama kvaliteta bračnog odnosa uvelike ovisi i o osobnoj motivaciji roditelja. Unutar obitelji prisutan je emocionalni trokut kojeg čine otac, majka i dijete. Svi navedeni imaju mogućnosti primati ali i pružati emocije. Svima navedenim potrebne su emocije kako bi emocionalno preživjeli, a u konačnici da bi se dijete moglo i emocionalno razviti (Brajša, 2009).

Veoma je interesantan emocionalni status oca kao i njegov položaj u odnosu na majku. Očev emocionalni status uvelike može utjecati na razvoj njegovog odnosa s djetetom. I u današnje se vrijeme govori o podređenoj poziciji muškaraca kada je riječ o emocijama. Iako većina muškaraca ulazi u brak s naglašenom potrebom za emocijama ali istovremeno nailaze na poteškoće kada ih trebaju izraziti ili pričati o njima. Upravo iz navedenog razloga, muškarci su stavljeni u podređeni položaj, jer ne mogu iskazivati i otvoreno govoriti o svojim emocijama za razliku od žena koju su otvorenije i više sklone iskazivanju svojih emocija. Ono što je potrebno današnjim, suvremenim očevima jest emocionalna emancipacija bilo da je riječ unutar roditeljskih ili bračnih odnosa. Današnji otac treba znati kako iskazati svoje emocije bilo prema svojoj ženi ili pak s druge strane prema djetetu. Emocije podjednako trebaju svim članovima obitelji kako majci, djetetu pa tako i ocu (Brajša, 2009).

7.3. Otac budućnosti

Brajša (1995) u svojoj knjizi „Očevi gdje ste?“ navodi termin „otac budućnosti“, a kojeg je definirao kao ravnopravnog partnera majke kada je riječ o odgoju, skrbi i brizi oko djeteta. „Otac budućnosti“ predstavlja oca koji je svjestan svojeg očinstva i koji podjednako sudjeluje u aktivnostima vezanim oko brige za dijete. Za njega očinstvo ne predstavlja zadatak ili obavezu već naprotiv za njega je to jedan kreativan čin u kojemu ima priliku sudjelovati od samog početka djetetova života. Kada je riječ o poslovima unutar kuće ili oko djeteta, otac ih ne dijeli na muške i ženske ili poslove za koje je zadužena samo majka ili otac (Brajša, 2009).

„Otac budućnosti“ predstavlja odgovornog i ravnopravnog roditelja koji sudjeluje u razvoju i odgoju svojeg djeteta. Današnji otac nije samo osoba koja financijski i

materijalno skrbi o svojoj obitelji nego s ponosom obavlja svoju roditeljsku ali i bračnu ulogu te je u potpunosti spreman suočiti se s današnjim izazovima koji su pred njega postavljeni kada je riječ o suvremenom roditeljstvu (Cvrtnjak i Miljević-Rički, 2013). Današnji suvremeni otac ne preuzima majčinu ulogu nego ravnopravno s njome sudjeluje u odgoju i životu svojeg djeteta. U središtu roditeljstva zajedno se nalaze i majka i otac. Najveći protivnik današnjeg suvremenog roditeljstva jest feminizacija roditeljstva o kojoj govori Brajša (2009). Podjednaka uključenost oba roditelja dovodi do skladnog razvoja i odgoja djeteta.

8. METODOLOGIJA ISPITIVANJA

8.1. Cilj ispitivanja

Cilj je ovoga ispitivanja utvrditi postoji li povezanost između spola djeteta kada je riječ o uključenosti oca u odgoj djeteta kao i količina slobodnog vremena utrošenog u aktivnosti vezanima uz skrb i razvoj oko djeteta.

8.2. Problemi ispitivanja

Iz cilja ispitivanja proizašli su sljedeći problemi ispitivanja:

1. istražiti ovisi li razina očeve uključenosti u skrb o djetetu ovisno o spolu djeteta
2. istražiti posvećuje li otac više svog slobodnog vremena sinu ili kćeri
3. istražiti uključuju li se visokoobrazovani očevi u odgoj djeteta više u odnosu na niže obrazovane očeve?
4. istražiti uključuju li se više mlađi očevi u odgoj djeteta u odnosu na starije
5. istražiti može li odnos sa suprugom, odnosno zadovoljstvo brakom, utjecati na očevu uključenost u skrb o djetetu

8.3. Hipoteze

Na temelju prethodno postavljenih istraživačkih problema formirane su sljedeće hipoteze:

H1: Spol djeteta može biti povezan sa stupnjem očeve uključenosti u skrb oko djeteta

H2: Otac posvećuje više svog slobodnog vremena sinu nego kćeri

H3: Očevi s višim stupnjem obrazovanja (VŠS i VSS) više su uključeni u odgoj djeteta

H4: Mlađi očevi su više uključeni u odgoj djeteta

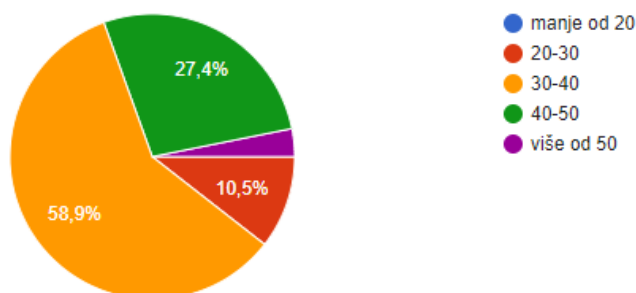
H5: Odnos s djetetovom majkom, odnosno zadovoljstvo brakom utječe na očevu uključenost u odgoj djeteta

8.4. Postupak ispitivanja

Ispitivanjem na temu „Uloga očeva u odgoju djeteta“ obuhvaćeno je 95 ispitanika putem online ankete koja je provedena u svibnju 2020. godine. Za potrebe istraživačkog djela rada korišten je anonimni upitnik namijenjen ciljanoj skupini, a to su bili očevi svih dobnih skupina. Upitnik je za potrebe ispitivanja konstruiran u zajedničkom dogovoru s mentorom. Upitnik je bio u potpunosti anonimna te je sadržavao 27 pitanja višestrukog izbora, uključujući i pitanja na nadopunjavanje ali i skale s ponuđenim odgovorima.

8.5. Dobiveni rezultati ispitivanja

Koliko imate godina?

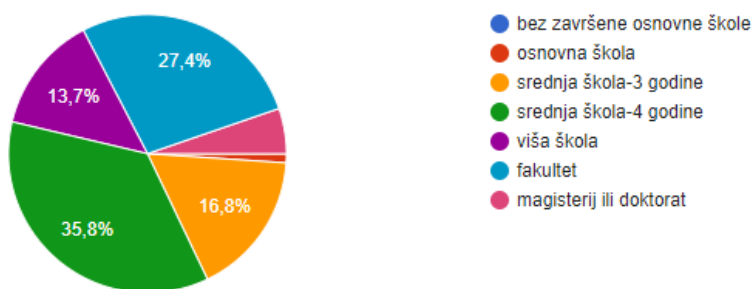

Slika 1: Dob ispitanika

Od 95 ispitanika obuhvaćenih ovim istraživanjem 58,9% očeva je starosne dobi između trideset i četrdeset godina. Dakle, nešto malo više od polovice ispitanika pripada spomenutoj starosnoj dobi. Sljedeća najzastupljenija starosna skupina je ona u dobi između četrdeset i pedeset godina čim je ostvaren postotak od 27,4%. Sljedeći postotak od 10,5 obuhvaća ispitanika u dobi od dvadeset do trideset godina, dok je

postotak ispitanika u dobi iznad pedeset godina iznosio svega 3,2%. Starosna skupina mlađa od 20 godina nije bila obuhvaćena istraživanjem.

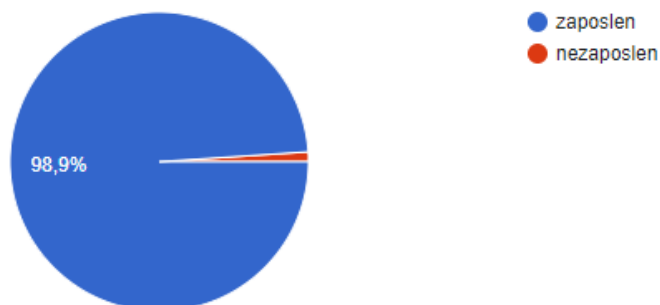
Vaše obrazovanje:

Slika 2: Razina obrazovanja ispitanika

Što se tiče obrazovanja ispitanika, najveći broj očeva ima završenu srednju školu, od njih 95 čak 35,8%. Završeni fakultet ima 27,4% ispitanika, dok je 16 ispitanika kao svoju razinu obrazovanja navelo završenu trogodišnju srednju školu čime je ostvaren postotak od 16,8%. 13,7% ispitanika ima završenu višu školu dok je 5,3% ispitanika navelo magisterij ili doktorat kao svoju razinu obrazovanja. Samo je jedan ispitanik naveo kako ima završenu osnovnu školu.

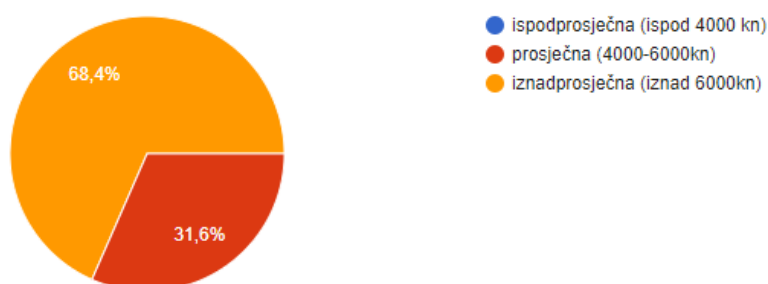
Vaš trenutni radni status je:

Slika 3: Radni status ispitanika

Na pitanje vezano uz radni status, 98,9% ispitanika je izjavilo kako su trenutačno zaposleni, dok je jedan ispitanik naveo da je trenutno nezaposlen. Kao trenutno radno mjesto ispitanici su naveli sljedeća zanimanja: programer, vatrogasac, servis, cnc operater, voditelj skladišno transportnog odjela, državni službenik, inženjer građevine, trgovac, fasader, profesor, referent, vozač motornog vozila, tesar, rukovoditelj, pekar, samostalni tehničar, serviser mobilnih uređaja, ovlaštenu interni revizor, fizioterapeutski tehničar, voditelj NDT laboratorija, voditelj skladišta, izrađivač izolatora, viši laborant na fakultetu, inženjer geologije, odvjetnik, profesor povijesti i filozofije, elektrotehničar, pirotehničar, domar, menadžer, poduzetnik, tehničar željezničkog prometa, administrator, mrežni inženjer, grafički tehničar, voditelj projekta, ekonomist, odgojitelj.

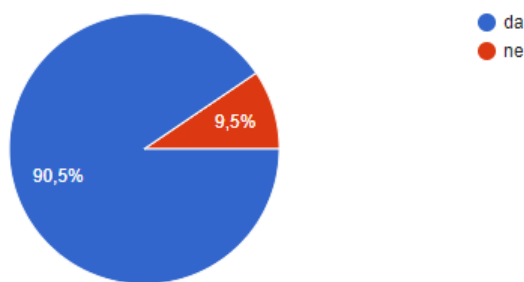
Vaša osobna mjesečna primanja u kunama:

Slika 4: Osobna mjesečna primanja ispitanika

Od 95 ispitanika obuhvaćenih ovim istraživanjem, ni jedan ispitanik nije naveo da mjesečno ima ispodprosječna primanja (manje od 4000kn). S druge strane, 65 ispitanika je naveo da ima iznadprosječna primanja čime je ostvaren postotak od 68,4% dok je 30 ispitanika naveo kako ima prosječna primanja u iznosu od 4000-6000 kn čim je dobiven postotak od 31,6%.

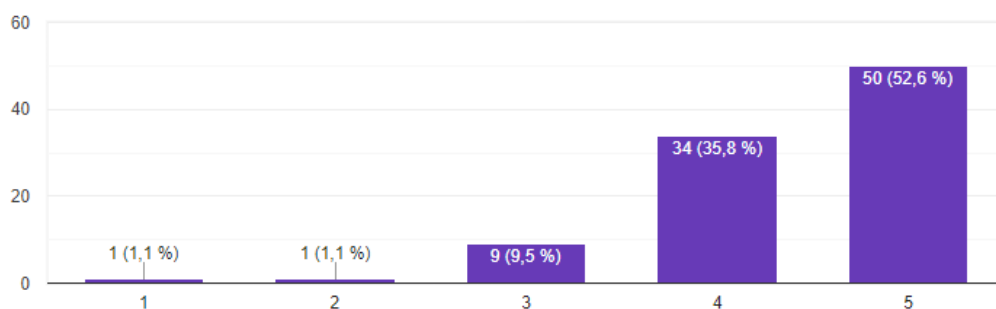
Jeste li u braku?:

Slika 5: Bračni status ispitanika

U istraživanju je 86 ispitanika navelo kako su trenutno u bračnom odnosu, što je rezultiralo postotkom od 90,5% dok je svega devet ispitanika navelo kako trenutno nisu u bračnom odnosu te je samim time postotak ispitanika koji nisu u bračnom odnosu iznosio 9,5%.

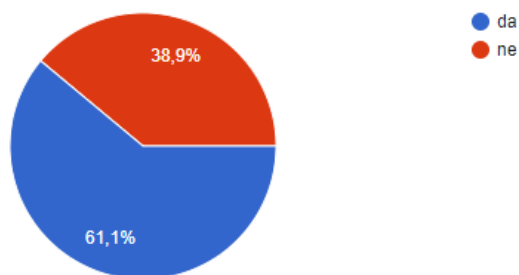
Kako biste ocijenili stupanj zadovoljstva Vašim bračnim odnosom:

Slika 6: Stupanj zadovoljstva bračnim odnosom

Na pitanje kako biste ocijenili stupanj zadovoljstva vašim bračnim odnosom na skali odgovora od 5 (izuzetno važan) do 1 (nimalo važan), 50 ispitanika dodjeljuje ocjenu 5 čime je dobiven postotak od 52,6%. Sljedeći broj ispitanika, njih 34 svoj bračni odnos ocjenjuje ocjenom 4 te je postotak 35,8%. Postotak od 9,5% pripada ispitanicima koji su svoj bračni odnos ocijenili s ocjenom 3, dok je po jedan ispitanik dodijelio ocjenu 2 (postotak od 1,1%), te ocjenu 1 te također postotak od 1,1%.

Smatrate li da Vaš odnos sa suprugom utječe na Vaš angažman kada je riječ o odgoju djeteta:

Slika 7: Povezanost bračnog odnosa s angažmanom u odgoju djeteta

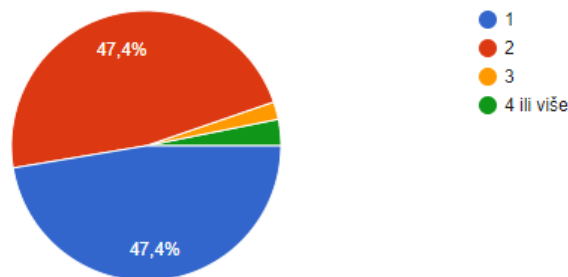
Kada je riječ o povezanosti između odnosa sa suprugom i angažmanom u odgoju djeteta, 58 ispitanika, odnosno 61,1% iznosi stajalište kako smatra da je njihov odnos sa suprugom utječe na njihov angažman kada je riječ o odgoju djeteta. S druge strane, 37 ispitanika, odnosno 38,9%, zauzima mišljenje kako bračni odnos nema utjecaj na njihov odgoj djeteta.

Na pitanje *Ukoliko smatrate da Vaše zadovoljstvo brakom bilo pozitivno ili negativno ima utjecaj na Vaš angažman u odgoju, molim Vas da pojasnite u kojem pogledu*, navodim neka od pojašnjenja ispitanika:

- Ne dozvoljavam da nesuglasice sa suprugom remete moj odnos s djetetom.
- Djeca promatraju ponašanje i odnose svojih roditelja i upijaju.
- Ukoliko se svađam sa ženom, nemam istu predanost u angažiranju oko djeteta.
- Kada smo supruga i ja u dobrim odnosima, manje sam pod stresom pa sve bolje funkcioniра.
- Nismo u braku ali smo u izvanbračnoj zajednici. Da sam nesretan u odnosu s partnericom sigurno bih podjednako puno pažnje i vremena posvećivao djetetu, ali možda to ne bi bilo toliko kvalitetno provedeno vrijeme jer kad je čovjek frustriran to utječe na njegovo raspoloženje.
- Dobar brak znači dobru suradnju u obavljanju zadataka vezanih uz odgoj djeteta.
- Odnos između supružnika utječe na psihofizičko stanje istih pa se time i prenosi na svakodnevne obaveze, uključujući i odgoj djeteta.

- Smatram da ne utječe jer bez obzira bilo dobro ili loše to me ne bi trebalo sprječavati u provođenju vremena sa mojim djetetom.
- Oboje imamo jednaki stav prema odgoju djeteta i bez obzira kakav je naš odnos, ne dozvoljavamo da utječe na naše stavove o odgoju i načinu odgajanja naše djece.
- Ako smo supruga i ja nezadovoljni, te negativne osjećaje prenosimo na dijete.
- Bez međusobne potpore bračnih partnera dijete nema temelje i uzore. Obrnuto, ako je u braku svakodnevna netrpeljivost, dijete pati u svakom pogledu.
- Zadovoljstvo brakom je preduvjet obiteljske sinergije i zdravog socijalno-emotivnog razvoja djece unutar samog kućanstva, a sve to ima pozitivan utjecaj na zdravi odgoj.

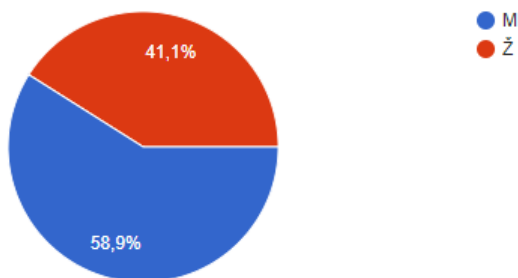
Koliko imate djece?:

Slika 8: Broj djece ispitanika

Na pitanje vezano uz broj djece, 45 ispitanika navodi kako ima samo 1 dijete (postotak od 47,4%), dok drugih 45 ispitanika navodi da ima dvoje djece čime je također postignut postotak od 47,4%. Troje ispitanika je navelo da ima troje djece te je to 2,1%, a 3,2% ispitanika se izjašnjava kako ima 4 ili više djece.

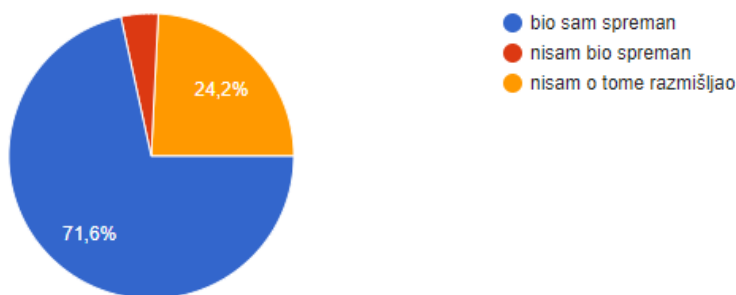
Navedite spol djeteta (ciljno dijete je ono dijete koje je uključeno u istraživanje):

Slika 9: Spol djeteta uključenog u istraživanje

Kao ciljno dijete, 56 ispitanika, odnosno njih 58,9% navodi muški spol djeteta, dok je 39 ispitanika, tj. njih 41,1% navelo ženski spol djeteta. Na pitanje koji je bio redoslijed rođenja ciljnog djeteta na koji su se referirali u istraživanju, 78,4% ispitanika da im je to bilo prvo dijete, dok se je 21,6% ispitanika izjasnilo da im je to drugo dijete. Kada je riječ o starosnoj dobi kada su ispitanici dobili prvo dijete, seže od 20 godina pa sve do 43 godine.

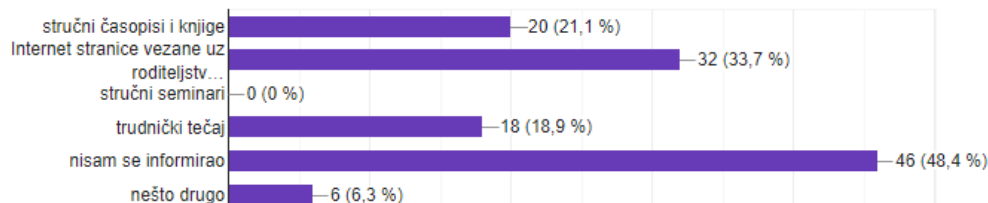
Smatrate li da ste bili dovoljno spremni na ulogu oca s obzirom na dob kada ste dobili 1. dijete?:

Slika 10: Spremnost ispitanika na ulogu oca

Na pitanje jesu li bili dovoljno spremni na ulogu oca s obzirom na dob kada su dobili prvo dijete, 68 ispitanika navodi da je bilo spremno što čini ukupan postotak od 71,6%. Nadalje, 24,2% ispitanika navodi kako o tome nisu razmišljali dok se svega 4,2% izjašnjava kako nije bilo spremno na ulogu oca.

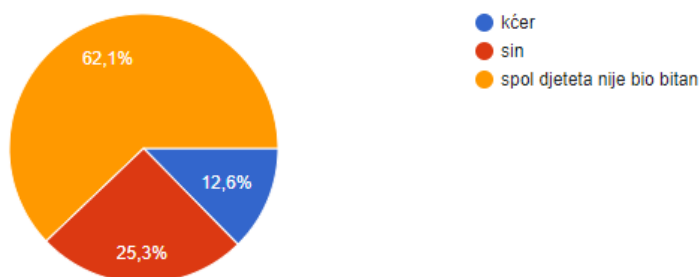
Prije rođenja 1. djeteta, jeste li se informirali o roditeljskoj ulozi putem različitih medija. Ukoliko jeste, označite koji su Vam materijali bili najznačajniji:

Slika 11: Informiranje ispitanika putem različitih medija

Istraživanjem se nastojalo saznati koje medije su budući očevi najviše upotrebljavali kako bi se informirali o roditeljskoj ulozi. Ono što najviše iznenađuje jest postotak od 48,4% koji ukazuje na činjenicu kako se velik broj očeva nije informirao o roditeljskoj ulozi. Očevi su se najviše informirali putem Internet stranica vezanih uz roditeljstvo, čak njih 33,7%, a zatim slijedi 21,1% ispitanika koji je informacije o roditeljstvu potražio putem stručnih časopisa i knjiga. Za savjete o roditeljstvu, 18,9% očeva, potrebne informacije je pronašao na trudničkom tečaju, dok je 6,3% ispitanika navelo da je koristilo druge načine informiranja kao što su to savjeti roditelja, te da imaju suprugu koja je odgojiteljica pa im je u tome pomogla.

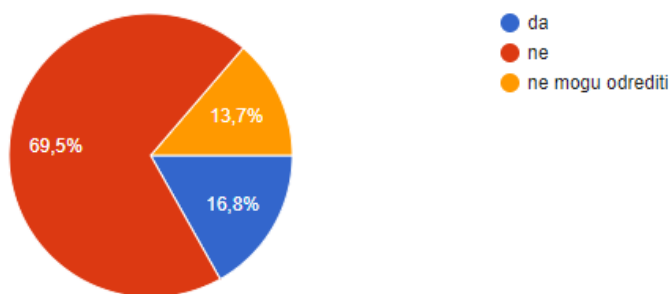
U trenutku kada ste saznali da ćete postati otac, jeste li Više priželjkivali sina ili kćer?:

Slika 12: Stav ispitanika o preferenciji spola

Na pitanje što su više priželjkivali kada su saznali da će postati otac, 62,1% ispitanika se izjasnilo kako im spol djeteta nije bio bitan dok je 25,3% ispitanika priželjkivalo da dijete bude muško. Kada je riječ o priželjkivanju toga da dobiju kćer, svega 12,6% ispitanika se potvrdno izjasnilo.

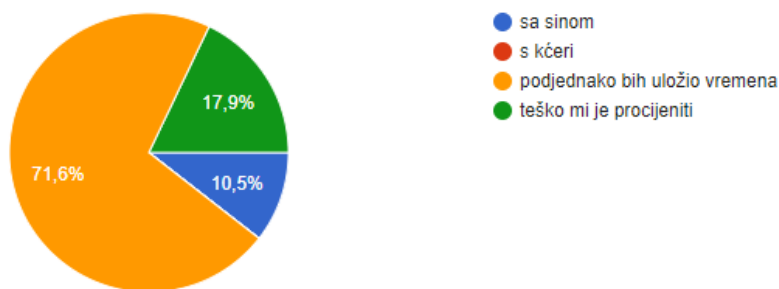
Smatrate li da spol djeteta može utjecati na količinu slobodnog vremena kojeg će otac posvetiti djetetu?

Slika 13: Stav ispitanika o utjecaju spola djeteta na količinu slobodnog vremena

Kada je riječ o tome može li spol djeteta utjecati na količinu slobodnog vremena koje će otac posvetiti svom djetetu, 69,5% ispitanika je navelo kako spol nema utjecaja kada je riječ o tome. Od 95 ispitanika, 16,8% smatra kako spol može imati utjecaja na to dok se 13,7% njih izjasnilo kako ne odrediti može li ili ne može spol utjecati na količinu slobodnog vremena koje će provesti zajedno sa svojim djetetom.

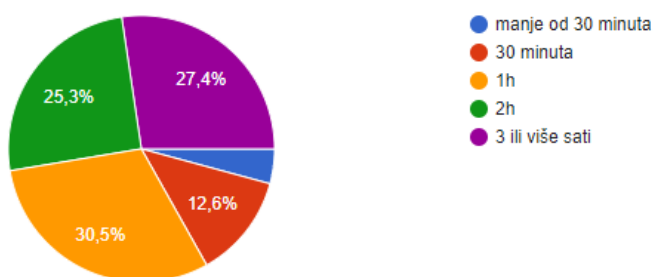
Smatrate li da ćete kao otac posvetiti više vremena u igri sa sinom ili sa kćeri?

Slika 14: Stav ispitanika o utjecaju spola na zajedničku igru

Ono što se također željelo saznati hoće li očevi više vremena posvetiti igri sa sinom ili s kćeri. Samo 10,5% ispitanika je navelo kako smatra da bi više vremena proveli u igri sa sinom dok 71,6% ispitanika navodi kako bi podjednako vremena uložili u igri kako sa sinom tako i s kćeri. Tek 17,9% očeva se izjašnjava kako im je teško procijeniti.

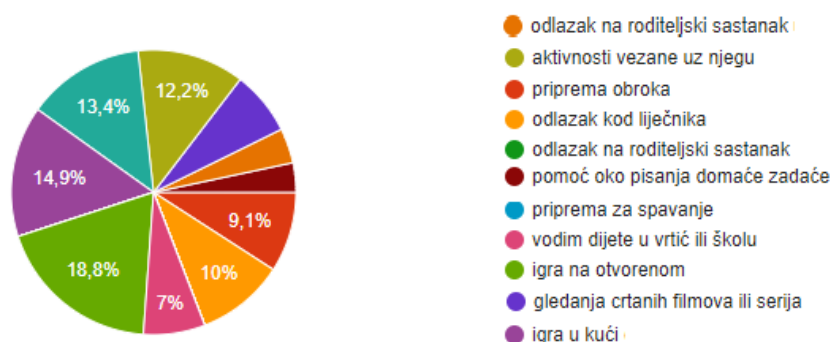
Koliko svog slobodnog vremena svakodnevno posvećujete igri s Vašim djetetom?:

Slika 15: Količina slobodnog vremena kojeg očevi posvećuju igri s djetetom

Igra je veoma važna tijekom odrastanja djeteta kao i količina slobodnog vremena kojeg roditelji posvećuju svojoj djeci. Postotak očeva koji se zajedno s djecom igraju sat vremena iznosi 30,5%, dok je postotak onih koji tom segmentu djetetova razvoja posvećuju 3 ili više sati, 27,4%. Nešto manji postotak očeva koji u igri s djetetom provode 2 sata jest 25,3% dok je 12,6% ispitanika u igri s djetetom tek svega pola sata. Pola sata posvećuje tek nekolicina roditelja i to 4,2%.

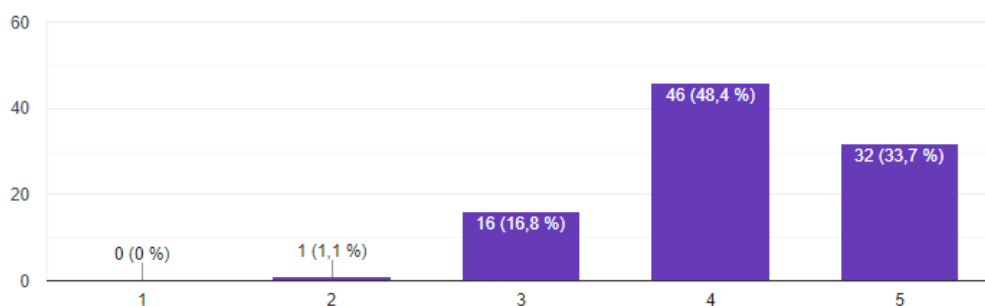
Označite aktivnosti u kojima najviše sudjelujete kada je riječ o odgoju Vašeg djeteta?:

Slika 16: Aktivnosti u kojima očevi najviše sudjeluju

Aktivnost u kojoj 18,8% očeva sudjeluje, uključuje boravak na zraku, odnosno igru na otvorenom, a 14,9% očeva angažirano je oko igre u kući. Zatim slijedi priprema za spavanje u kojoj sudjeluje 13,4% očeva, a potom 12,2% ispitanika sudjeluje u aktivnosti vezanim uz njegu djeteta. Gledanju crtanih filmova ili serija posvećuje tek 7,3% očeva. Odlasku na roditeljske sastanke bilo u školu ili vrtić posvećuje tek 4% očeva. Kada je riječ o pisanju domaće zadaće ili pomoći prilikom učenja za ispit, oko takve vrste aktivnosti je angažirano 3,3% očeva. 9,1% ispitanika je uključeno u aktivnosti pripreme hrane, 10% ispitanika u odlaske kod liječnika, te 7% ispitanika vodi dijete u vrtić ili školu.

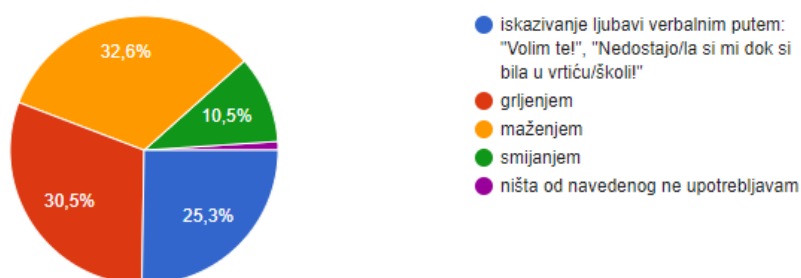
Kako biste procijenili vrijeme koje zajednički provodite sa svojim djetetom:

Slika 17: Procjena zajedničkog vremena ispitanika s djetetom

Na pitanje kako bi procijenili zajedničko vrijeme sa svojim djetetom, 33,7% ispitanika dodjeljuje ocjenu 5, a potom je 48,4% ispitanika dodijelilo ocjenu 4. Za ocjenu 3 se odlučilo 16,8% ispitanika, dok je svega jedan ispitanik ocijenio svoje zajedničko vrijeme s djetetom s ocjenom 2.

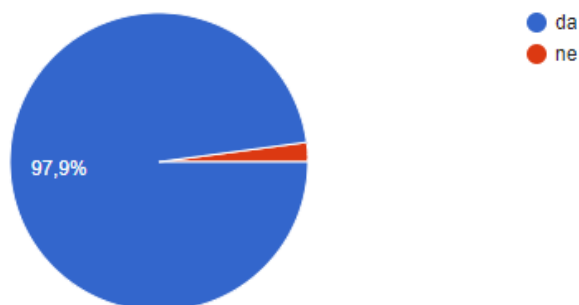
Iskazujete li djetetu pažnju na slijedeći način?:

Slika 18: Iskazivanje pažnje djetetu putem slijedećih radnji

Maženje je najzastupljeniji način putem kojeg ispitanici iskazuju pažnju, njih 32,6%. Sljedeća najzastupljenija radnja, koju 30,5% ispitanika primjenjuje, jest grljenje. Oko 25,3% ispitanika djetetu pažnju iskazuje verbalnim putem, dok se 10,5% odlučuje za smijanje. Svega jedan roditelj ne primjenjuje ništa od navedenog.

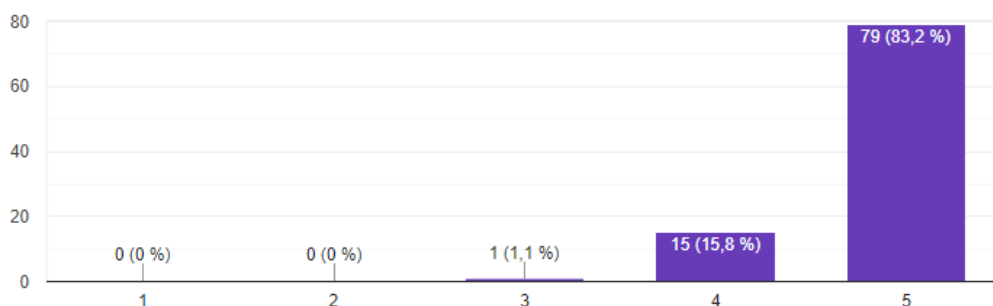
Razmišljate li o svojem djetetu dok ste na radnom mjestu?:

Slika 19: Razmišljanje ispitanika o svojem djetetu na radnom mjestu

Na pitanje razmišljaju li o svome djetetu dok su na radnom mjestu, 97,9% ispitanika je potvrdno odgovorila, dok je svega 2,1% ispitanika navelo kako ne razmišlja o svojem djetetu dok je na radnom mjestu.

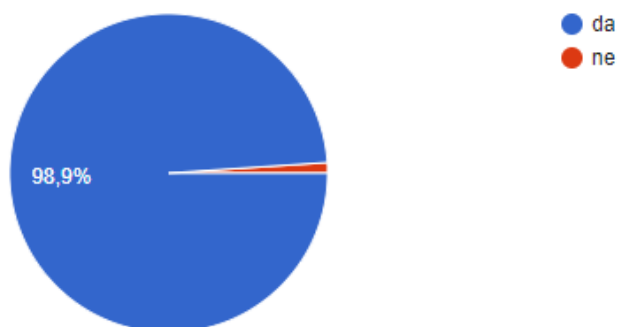
U kojoj Vas mjeri ispunjava uloga oca?:

Slika 20: Zadovoljstvo roditeljskom ulogom

Na pitanje ispunjava li ih uloga oca, 79 ispitanika dodijelilo je ocjenu pet čime je ostvaren postotak od 83,3%. Nadalje, 15,8% ispitanika svoje zadovoljstvo roditeljskom ulogom ocjenjuje s ocjenom 4, a svega jedan ispitanik je dodijelio ocjenu 3, odnosno 1,1%.

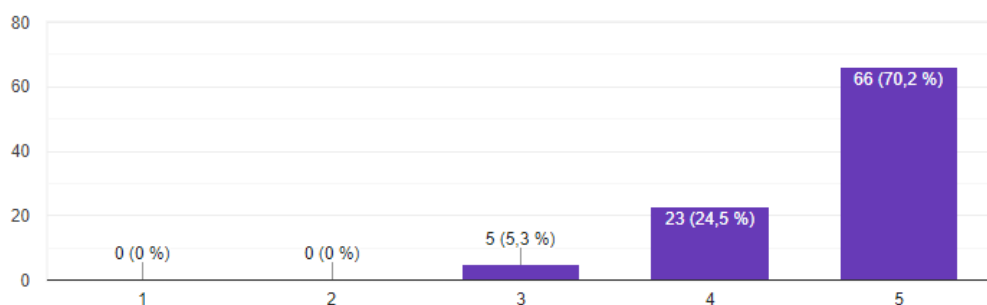
Pružila li Vam supruga podršku u Vašoj ulozi oca?

Slika 21: Podrška supruge u roditeljskoj ulozi

Kada je riječ o podršci koju im pruža supruga u ostvarivanju njihove roditeljske uloge, 98,9% ispitanika je dalo potvrdni odgovor dok je samo jedan ispitanik naveo da nema podršku supruge u ostvarivanju roditeljske uloge oca.

Kako biste ocijenili podršku koju Vam pruža Vaša žena u ispunjavanju Vaše uloge oca?:

Slika 22: Procjena ispitanika o podršci koju im pruža supruga

Na pitanje kako bi ocijenili podršku koju im pruža supruga u ispunjavanju njihove roditeljske uloge oca, na skali odgovora od jedan (izrazito loš) do pet (odličan), 70,2% ispitanika dodjeljuje ocjenu odličan. Potom 24,5% ispitanika dodjeljuje ocjenu veoma dobar te svega petero ispitanika, odnosno 5,3% opisuje podršku supruge ocjenom tri, odnosno dobar.

9. ZAKLJUČAK ISPITIVAČKOG RADA

U teorijskom djelu rada, odnosno prije početka istraživačkog djela rada, postavljeno je pet hipoteza. U nastavku slijede hipoteze te dokazi koje te iste hipoteze potvrđuju ili opovrgavaju, ovisno o rezultatima prikupljenima u istraživačkom djelu.

Prva postavljena hipoteza je bila: „Spol djeteta može utjecati na stupanj očeve uključenosti u skrb oko djeteta“. Dokaz koji odbacuje tu hipotezu jesu rezultati istraživanja, u kojemu se 62,1% ispitanika izjasnilo kako im spol djeteta uopće nije bio bitan u trenutku kada su saznali da će postati otac. Nadalje, 25,3% ispitanika je priželjkivalo sina, dok je 12,6% ispitanika željelo da to bude kćer. Dalje u istraživanju, 69,5% ispitanika zauzima stav da spol djeteta nema utjecaja na količinu slobodnog vremena koje će oni kao otac posvetiti svom djetetu dok 16,8% ispitanika smatra kako spol može biti presudan što se tiče toga, te 13,7% ispitanika navodi kako ne može odrediti.

Druga postavljena hipoteza je bila: „Otac posvećuje više svog slobodnog vremena sinu nego kćeri“. Dokaz koji odbacuje tu hipotezu jest podatak da se 71,6% ispitanika izjasnilo da bi podjednaku količinu svog slobodnog vremena utrošili na igru s djetetom neovisno o spolu. Potom slijedi postotak od 17,9% gdje su očevi naveli da im je teško procijeniti, te svega 10,5% ispitanika smatra da bi više vremena proveli u igri sa sinom u odnosu na igru s kćeri. Usprkos tome što je navedena hipoteza odbačena, velika većina ispitanika svakodnevno u igri s djetetom provodi sat vremena (30,5%), potom 27,4% ispitanika tri ili više sati, dok 25,3% za igru odvaja dva sata svog slobodnog vremena. Pola sata odvaja svega 12,6% dok manje od pola sata 4,2%.

Treća postavljena hipoteza je bila: „Očevi s višim stupnjem obrazovanja (VŠS i VSS) više su uključeni u odgoj djeteta“. Dokazi da ta hipoteza nije točna su sljedeći. Istraživanjem je obuhvaćeno 27,4% ispitanika koji imaju završeni fakultet, potom slijedi postotak od 13,% sa završenom višom školom i naposljetku 5,3% ispitanika ima magisterij ili doktorat što ukupno gledajući daje zbroj od 46,4%. Broj ispitanika sa završenom trogodišnjom ili četverogodišnjom školom te osnovnom školom je 53,7%. Bez obzira na podatke dobivene ispitivanjem, vidljivo je kako se očevi

neovisno o svojem obrazovanju, putem različitih aktivnosti uključuju u odgoj svojeg djeteta.

Četvrta postavljena hipoteza je bila: „Mlađi očevi su više uključeni u odgoj djeteta“. Podatak koji potvrđuje tu činjenicu jest sljedeći. Istraživanjem je obuhvaćeno 10,5% ispitanika u dobi između 20 i 30 godine, te 58,9% u dobi između 30 i 40 godina. Postotak ispitanika u dobi od 40 do 50 godina je iznosio 27,4%. Od 26 ispitanika koji su naveli da u igri s djetetom provode tri ili više sati, njih 20 je mlađe dobne skupine. Potom 24 ispitanika koji su se izjasnili da za igru odvoje 2 sata, također 15 odgovora dolazi od očeva iz mlađe dobne skupine. Očevi starije dobne skupine najčešće u igri s djetetom provode sat vremena, a u ponekim slučajevima i manje od toga. No usprkos tome, ne znači da stariji očevi ne ulažu podjednaki napor u odgoj svojeg djeteta kao što to rade i mlađi.

Peta postavljena hipoteza je bila: „Odnos s djetetovom majkom, odnosno zadovoljstvo brakom utječe na očevu uključenost u odgoj djeteta“. Podatak koji potvrđuje tu činjenicu je sljedeći. Od 95 ispitanika, njih 58 zauzelo je stav kako smatra da odnos sa suprugom može utjecati na njihov angažman u odgoju djeteta dok je 37 ispitanika zauzelo stav kako smatra da odnos sa suprugom ne utječe na njihov angažman. No usprkos tome, 98,9% ispitanika uvažava podršku svoje supruge kada je riječ o njihovoj roditeljskoj ulozi. Velika većina ispitanika, odnosno njih 70,2% na skali odgovora od jedan do pet, podršku svoje supruge ocjenjuje s ocjenom pet, potom slijedi ocjena četiri za koju se opredijelilo 24,5% te svega troje ispitanika ocjenjuje podršku supruge ocjenom tri.

10. ZAKLJUČAK

Kada se govori o roditeljstvu, prva pomisao odnosi se na majčinstvo dok se otac nalazi negdje u pozadini. Proučavajući dostupnu literaturu, nemoguće je ne primijetiti kako se majke smatra glavnim akterom u odgoju i razvoju djeteta. Često su prisutne informacije kako majke pružaju više nježnosti i ljubavi prema djetetu u odnosu na oca s toga one imaju važniju ulogu u odgoju djeteta u odnosu na oca. Ovakav pristup i razmišljanje je neopravdano upravo iz razloga jer današnji očevi predstavljaju ravnopravne sudionike u odgoju i razvoju svog djeteta. Današnji očevi suočeni su s brojnim izazovima koje pred njih stavlja suvremeno društvo.

Otac i majka predstavljaju dvije izuzetno važne osobe u životu djeteta te svojim različitostima i kvalitetom doprinose njegovu odgoju i razvoju. Iako je u prošlosti otac bio karakteriziran isključivo kao hranitelj obitelji, današnji očevi odgovorno ali i ravnopravno sudjeluju u razvoju i odgoju djeteta. Osim što financijski brinu o svojoj obitelji oni obavljaju svoju roditeljsku ulogu podjednako kvalitetno kao što to rade i majke. No, važno je napomenuti kako podjednaka uključenost majke i oca doprinosi skladnom razvoju i odgoju djeteta.

Cilj ovog ispitivanja bio je utvrditi postoji li povezanost između spola djeteta kada je riječ o uključenosti oca u odgoj djeteta kao i količina slobodnog vremena utrošenog u aktivnosti vezanima uz skrb i razvoj oko djeteta. Uzorak ispitanika u ovom ispitivanju činilo je 95 očeva svih dobnih skupina. Podaci su prikupljeni putem online ankete koja je provedena u svibnju 2020. godine. Na početku ispitivačkog rada postavljeno je pet hipoteza, a rezultati ispitivačkog djela opovrgnula su tri postavljene hipoteze i potvrdili dvije. Očevi su zauzeli stav kako im spol djeteta nije bio bitan u trenutku kada su saznali da će postati otac te da bi podjednaku količinu svog slobodnog vremena posvetili i sinu i kćeri. Nadalje, bez obzira na razinu obrazovanja, u odgoj djeteta podjednako su uključeni očevi svih razina obrazovanja. Dakle, stupanj obrazovanja ne predstavlja ključan faktor koji će odrediti u kojoj će mjeri otac biti uključen u odgoj djeteta. Rezultati su također ukazali da mladi očevi u odnosu na starije provode više vremena u igri sa svojim djetetom. Više od polovice ispitanika zauzeo je stav da odnos s djetetovom majkom, odnosno zadovoljstvo brakom može imati utjecaj na njihov angažman u odgoju djeteta.

Kako se ovim radom ispitivala uloga oca u odgoju i razvoju djeteta važno je naglasiti kako je njihova uloga baš kao i ona od majke od neprocjenjive važnosti u životu djeteta. Posljednjih se dva desetljeća mnogo govorilo ali i raspravljalo o ulozi oca u odgoju djeteta. Jedan period u prošlosti, kada je riječ o roditeljstvu, kao da je stajao sa strane te se češće pisalo o ulozi majke. Iz tog razloga, današnje suvremeno očinstvo sve je više prisutnije i ukazuje na izražavanje emocija i ljubavi prema djetetu kao i brigu za djetetov cjeloviti razvoj.

11. LITERATURA

1. Berc, G., Ljubotina, D. i Blažeka, S. (2003). Struktura obitelji i životni uvjeti obitelji u selu i gradu. *Sociologija i prostor: časopis za istraživanje prostornoga i sociokulturnog razvoja*. Vol. 42, No.1/2 (163/16), str. 23-43
2. Brajša, P. (1995). *Očevi, gdje ste?* Zagreb: Školske novine
3. Brajša, P. (2009). *Brak i obitelj iz drugog kuta*. Zagreb: Glas Koncila
4. Brajša-Žganec, A. i Hanzec, I. (2015). *Obiteljski odnosi i psihosocijalna prilagodba djece u cjelovitim i jednoroditeljskim obiteljima*. *Klinička psihologija*. Vol 8, No. 2, str. 139-150
5. Clarke, S. i Popay, J. (1998.) *I am just a bloke who's had kids: men and women on parenthood*. London, Routledge.
6. Cuidon, S. i Cuidon, J. (2001). *Izgrađivati dijete – ljubavlju i povjerenjem*. Čakovec: Zrinski d.d.
7. Cvrtnjak, I. i Miljević-Ridički, R. (2013). *Očevi nekad i danas. Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*. Vol. LXI, No. 1, str. 113-119
8. Čudina-Obradović, M. i Obradović, J. (2006). U M. Paić-Jurinić (Ur.), *Psihologija braka i obitelji* (str. 241-291). Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga
9. Čuturić, N. (1993). *Prve tri godine života*. Zagreb: Školska knjiga
10. Draganović, S. i Šeta, Đ. (2012). *I otac odgaja. Istraživanje uključenosti očeva u odgoj u FbiH*. Sarajevo: Nahla – centar za edukaciju i istraživanje
11. Hurstel, F. (2012). Što danas znači biti otac? *Djeca u Europi: zajednička publikacija mreže europskih časopisa*. Vol. 4, No. 8, str. 6-7
12. Juul, J. (2002). *Razgovori s obiteljima: perspektive i porcesi*. Zagreb: Alinea
13. Klarin, M. (2001). Dimenzije obiteljskih odnosa kao prediktori vršnjačkim odnosima djece školske dobi. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*. Vol. 11, No. 4-5 (60-61), str. 805-822
14. Klarin, M. (2006). *Razvoj djece u socijalnom kontekstu*. Jastrebarsko: Naklada Slap
15. Lacković-Grgin, K. (2011). Doživljaj i praksa roditeljstva u različitim životnim razdobljima. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*. Vol. 20. No. 4 (114), str. 1063-1083

16. Lamb, M.E., Tamis-Lemonda, C.S. (2004). *The role of the father: An introduction*. New York: John Wiley & Sons.
17. Ljubetić, M. (2007). *Biti kompetentan roditelj*. Zagreb: Mali profesor
18. Ljubetić, M. (2012). *Nosi li dobre roditelje roda?* Zagreb: Profil
19. Ljubetić, M. i Batinica, V. (2014). Odnos kvalitete prošlog odnosa s ocem i nekih značajki rizičnog ponašanja kćeri (pilot istraživanje). *Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju*. Vol. 156, No. 3, str. 253-266
20. Maleš, D. (2012). Obitelj i obiteljski odgoj u suvremenim uvjetima. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*. Vol. 18, No. 67, str. 13-15
21. Pahić, T. (2019). Uključenost očeva u skrb o djeci u regiji sjeverozapadne Hrvatske. *Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin*. No. 30, str. 425-451
22. Pečnik, N. i Starc, B. (2010). *Roditeljstvo u najboljem interesu djeteta i podrška roditeljima najmlađe djece*. Zagreb: Ured UNICEF-a za Hrvatsku
23. Rubio, M.N. (2012). Jesmo li s muškarcima u vrtićima na dobitku? *Djeca u Europi: zajednička publikacija mreže europskih časopisa*. Vol. 4, No. 8, str. 2-3
24. Sears, W. i Sears, M. (2008). *Povezujuće roditeljstvo: priručnik za razumijevanje i odgoj vašeg djeteta*. Zagreb: Mozaik knjiga
25. Sladović Franz, B. i Branica, V. (2009). Percepcija stručnjaka o očevima kojima je izrečen nadzor nad izvršavanjem roditeljske skrbi. *Ljetopis socijalnog rada*. Vol. 17, No. 1, str. 93-108
26. Sremić, I. i Rijavec, M. (2010). Povezanost percepcije majčinog i očevog roditeljskog ponašanja i školskog uspjeha kod učenika osnovne škole. *Odgojne znanosti*. Vol. 12, No. 2(20), str. 347-360
27. Stevanović, M. (2003). *Predškolska pedagogija*. Rijeka: Andromeda d.o.o.
28. Stojnović, I. S. i Vidović, T. (2012). *Djeca – čuvari roditeljstva*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga
29. Vasta R., M. Haith M., Miller S.A., (1998). *Dječja psihologija*. Jastrebarsko: Naklada Slap
30. Wagner Jakab, A. (2008). Obitelj – sustav dinamičnih odnosa u interakciji. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*. Vol 44, br. 2, str. 119-12

Zahvale

Zahvaljujem se mentorici, prof. dr. sc. Andreji Brajši-Žganec, na pruženoj podršci, susretljivosti te stručnom i savjesnom vođenju kroz proces izrade ovog rada.

Zahvaljujem se roditeljima koji su pristali sudjelovati u istraživanju i tako mi pripomogli u prikupljanju podataka za ovaj rad.

Također se zahvaljujem svojoj obitelji na strpljenju i moralnoj podršci koju su mi pružili tijekom studiranja.

Na kraju se posebno želim zahvaliti Marku koji je kroz cijelo vrijeme studiranja bio moj glavni oslonac, motivator u teškim trenucima i najbolja podrška u svakom novom izazovu.

Izjava o samostalnoj izradi rada

Ja, Martina Finzir, pod materijalnom i krivičnom odgovornošću izjavljujem da sam diplomski rad na temu *Uloga očeva u odgoju i razvoju djeteta* izradila samostalno pod vodstvom mentorice prof. dr. sc. Andreje Brajše-Žganec, primjenjujući metodologiju znanstveno istraživačkog rada i koristeći literaturu koja je navedena na kraju diplomskog rada.

Studentica: Martina Finzir

UČITELJSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

IZJAVA

kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i javno objavi moj
rad

naslov

ULOGA OČEVA U ODGOJU I RAZVOJU DJETETA

vrsta rada

DIPLOMSKI RAD

u javno dostupnom institucijskom repozitoriju

UČITELJSKOG FAKULTETA U ZAGREBU

i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).

U Zagrebu, rujan 2020.

Ime i prezime: Martina Finzir
